

***Dobra Praca i uczciwa mobilność
w Europie postępu społecznego***

***Strategiczny plan działań
Międzyregionalnej Rady Związkowej
Łaba-Nysa 2011-2013***

Międzyregionalna Rada Związkowa (MRZ) Łąba-Nysa od czasu jej utworzenia w 1993 roku angażowała się na rzecz solidarnego rozwoju pogranicza w Unii Europejskiej. Żyje ideą wyrównania i spójności sąsiadujących krajów i regionów. MRZ wyprofilowała się jako społeczne sumienie i przyczyniła się do zrastania się wspólnego obszaru pogranicza.

Solidarny i wyważony rozwój pogranicza wymaga prospołecznej Europy, w której czynnie przewycięży się rozłam ekonomiczny i społeczny. Postęp społeczny w Unii Europejskiej nie mógł dotrzymać kroku rozwojowi rynku wewnętrznego. Tym samym UE wystawia się na niebezpieczeństwo, że będzie postrzegana raczej jako zagrożenie niż jako koło zamachowe dla sprawiedliwości społecznej w Europie.

Kryzys finansowy i gospodarczy sprawił, że Unia Europejska i jej kraje członkowskie w jeszcze większym stopniu skupiają się na kredzie liberalnej gospodarki. W centrum strategii znajdują się:

- uelastycznianie rynku pracy
- kapitalizacja systemów zabezpieczenia społecznego
- prywatyzacja dóbr i usług publicznych

Polityka cięć w krajach Unii Europejskiej prowadzi do tego, że to nie winowajcy kryzysu, lecz społeczeństwo, a w szczególności socjalnie słabi mają ponieść jego koszty. Wskutek cięć w inwestycjach, oświacie, świadczeniach socjalnych, wydatkach na młodzież i wynagrodzeniach poważnie zagrożona jest przyszłość ludzi oraz coraz bardziej zaostrza się ekonomiczny i społeczny podział w Europie. Podstawową przesłanką dla zaufania obywateli do europejskiej idei jest jednak aktywne wspieranie prospołecznej Europy.

Europa musi przeciwstawić coś rywalizacji państw członkowskich przebijających się najniższą osłoną socjalną i ochroną stosunku zatrudnienia. Trzeba stworzyć równowagę między wzrostem, postępem ekologicznym i spójnością socjalną.

Powiązanie sektorowe

Na obszarze Międzyregionalnej Rady Związkowej Łąba-Nysa sektorowe powiązanie związków zawodowych i zakładowych reprezentacji interesów pracowniczych w minionych latach istotnie się rozwinęło. Jako przykłady należy wymienić przemysł włókienniczy, służbę zdrowia, branżę metalową i kolej. W ramach tych sektorowych działań wykształciły się sieci, które zajmują się zarówno problemami zakładowymi, jak też problemami z zakresu polityki strukturalnej i zatrudnienia. Dialog Społeczny na pograniczu zyskał tym samym na znaczeniu.

Do poprawy stosunków pracy i życia muszą istotnie przyczynić się zawierane w nadchodzących latach układy zbiorowe pracy. Układ zbiorowy pracy w niemieckim przemyśle stalowym i zawarte w nim zobowiązanie do równego statusu pracowników tymczasowych i stałych załóg jest dobrym przykładem możliwości kształtowania ze strony związków zawodowych. W skali transgranicznej wzmocni się wymianę i wsparcie w polityce rokowań zbiorowych.

Działania Międzyregionalnej Rady Związkowej Łąba-Nysa

- Wymiana w zakresie polityki układów zbiorowych pracy w poszczególnych krajach,
- konferencja „Strategie i odpowiedzi polityki układów zbiorowych pracy w kryzysie“,
- wzmocnienie i rozbudowa sektorowych sieci w Trójkącie Państw,
- wsparcie związków zawodowych w pozyskiwaniu środków pomocowych,
- pośredniczenie w nawiązywaniu kontaktów branżowych i zakładowych.

Już dziś eksperci z Polski i Czech wskazują na istniejący brak wykwalifikowanych pracowników w określonych branżach. Obawiają się, że liczba inwestycji w regionie spadnie z powodu braku wykwalifikowanych kadr. Niedobory wykwalifikowanych pracowników występują już w dziedzinie ochrony zdrowia i opieki. W odniesieniu do zatrudniania zagranicznych pracowników wykwalifikowanych w Saksonii wychodzimy z założenia, że mogą oni wprawdzie w niektórych wypadkach uzupełnić niedobory kadrowe, jednak zasadniczo należy zrezygnować z podkupywania wykwalifikowanych pracowników z krajów sąsiednich na rzecz skutecznego rozwoju zasobów ludzkich we własnym kraju.

Ze względu na rozwój demograficzny na całym pograniczu Saksonia – Północne Czechy – Dolny Śląsk należy wypracowywać transgraniczne sposoby służące zatrzymaniu młodych ludzi w regionie. Istotne aspekty stanowi tu zwalczanie bezrobocia wśród młodzieży oraz poprawa warunków kształcenia, pracy i życia dla młodych ludzi na pograniczu trzech państw. Ważną rolę może tu odegrać partnerstwo rynku pracy EURES-TriRegio, pokazujące regionalne perspektywy w Trójkącie Państw.

Działania Międzyregionalnej Rady Związkowej Łaba-Nysa

- Rozbudowa ciągłej współpracy młodzieży związkowej,
- rozwój Rady Młodzieży MRZ Łaba-Nysa,
- informowanie o standardach pracy i standardach socjalnych w trzech krajach,
- inicjatywy na rzecz uznawania świadectw szkolnych i zawodowych,
- stworzenie międzykulturowych ofert dla młodzieży,
- oferty edukacyjne i rekreacyjne dla młodzieży na pograniczu,
- wzmocnienie współpracy z innymi zrzeszeniami i organizacjami,
- rozwijanie młodzieżowych metod pozyskiwania członków.

Dlatego domagamy się skutecznego zobowiązania Unii Europejskiej do postępu społecznego. Zaostrzającej się konkurencji przeciwstawiamy zasadę solidarności w odnowionej Europie. Naszym celem jest zabezpieczenie dobrej pracy i uczciwej mobilności w prospołecznej Europie. Łączymy z tym cele i pola działania w zakresie polityki gospodarczej, społecznej oraz polityki zatrudnienia.

Międzyregionalna Rada Związkowa Łaba-Nysa ściśle współpracuje z krajowymi federacjami związkowymi i ich strukturami oraz z Europejską Konfederacją Związków Zawodowych.

Nie do przyjęcia dla nas jest wzrost skrajnie prawicowych postaw i ugrupowań w Europie i na pograniczu. W skali ponadgranicznej będziemy się temu nadal zdecydowanie przeciwstawiać.

Działania Międzyregionalnej Rady Związkowej Łaba-Nysa

- Rozpowszechnianie inicjatyw międzyregionalnych poprzez poprawę komunikacji z centralnymi zarządami związków zawodowych,
- intensyfikacja współpracy Międzyregionalnych Rad Związkowych z Europejską Konfederacją Związków Zawodowych,
- wzmocnianie pozycji Międzyregionalnych Rad Związkowych wobec Komisji Europejskiej,
- zwalczanie prawicowego ekstremizmu poprzez wspólne akcje.

Polityka strukturalna

Celem europejskiej polityki strukturalnej jest zmniejszanie istniejących różnic w zaawansowaniu ekonomicznym poszczególnych regionów oraz przewyższanie bezrobocia. W obliczu istniejących zaległości na pograniczu w zakresie struktury gospodarczej, możliwości badawczo-rozwojowych, wskaźników zatrudnienia i partycypacji w kształceniu ustawicznym istnieje pilna potrzeba działania. Zamiast inwestować w przyszłość ludzi i regionów, planowane cięcia grożą jeszcze większym nasileniem tych zaległości.

Międzyregionalna Rada Związkowa Łąba-Nysa aktywnie działa na rzecz zrastania się pogranicza trzech państw Saksonia – Północne Czechy – Dolny Śląsk. W celu zmniejszenia istniejących różnic gospodarczych i przewyższania bezrobocia opowiadamy się za ścisłym powiązaniem działań z zakresu polityki gospodarczej i polityki rynku pracy. Przestrzeganie i forsowanie istniejących standardów pracy i standardów socjalnych jest naszym obowiązkiem. Przy kształtowaniu przemian strukturalnych na pograniczu Międzyregionalna Rada Związkowa stawia na rozwój i stabilizację regionalnych sieci i klastrów.

W obliczu podobnych problemów strategię regionalną nie mogą już kończyć się na granicach państw. Na pograniczach trzeba opracowywać i realizować wspólne strategię międzyregionalną, służące celowi zrównoważonego i przyszłościowego rozwoju. Postępy rozwoju w jednym podregionie nie mogą doprowadzić do regresu lub problemów w podregionie sąsiednim.

Nowoczesna międzyregionalna polityka strukturalna potrzebuje kompleksowych transgranicznych koncepcji rozwoju regionalnego w Trójkącie Państw, obejmujących między innymi rozwój poszczególnych branż gospodarki, rynku pracy i edukacji, rozwój demograficzny oraz aspekty planowania przestrzeni społecznej. W pierwszej kolejności należy koniecznie uzupełnić brak danych na poziomie pogranicza w odniesieniu do prognoz demograficznych, liczby absolwentów, zapotrzebowania przedsiębiorstw na pracowników, transgranicznej mobilności pracowników (pracownicy transgraniczni, pracownicy delegowani, pracownicy sezonowi itp.).

Działania Międzyregionalnej Rady Związkowej Łąba-Nysa

- Działania na rzecz przeforsowania „Dobrej Pracy w Trójkącie Państw“,
- informowanie i doradzanie o standardach pracy i standardach socjalnych w trzech krajach,
- działania na rzecz przestrzegania standardów pracy i standardów socjalnych w EURES-TriRegio,
- ciągły monitoring rynku pracy na obszarze pogranicza,
- transgraniczne działania w celu stłumienia pracy tymczasowej,
- rozwijanie i przeprowadzenie modelowych projektów dot. rozwoju wykwalifikowanych kadr,
- wymiana wiedzy i rozwijanie inicjatyw dot. prawa zamówień.

Młodzież i kształcenie

W minionych latach wielu młodych ludzi opuściło region z powodu braku możliwości kształcenia i pracy oraz niższych płac, aby w innych europejskich regionach znaleźć naukę zawodu i pracę. W Saksonii doprowadziło to już, w połączeniu z niskimi liczbami urodzeń, do wyraźnej zmiany struktury wiekowej społeczeństwa. Także w Czechach i Polsce w ciągu nadchodzących lat spadnie udział młodzieży w ogóle społeczeństwa.

Młodzież ze związków zawodowych na obszarze pogranicza uważa za swoje zadanie stworzenie w Trójkącie Państw perspektyw życia i pracy. Chcą przyczynić się do zrastania się Europy i poprawy sytuacji młodzieży na rynku pracy w Europie.

Młodzież i młodzi pracownicy należą do najbardziej mobilnej grupy ludnościowej w Trójkącie Państw. Rozwój zasobów kadrowych powinien z punktu widzenia związków zawodowych uwzględniać zasadę transgraniczności i trwałości. Aby zapewnić zatrudnienie na pograniczu, trzeba odrobić własne krajowe zadania w zakresie wstępnego kształcenia zawodowego, doskonalenia zawodowego w zakładach pracy i szkolenia bezrobotnych. Wербowanie wykwalifikowanych pracowników z obszarów sąsiednich będzie prowadziło w dłuższej perspektywie do problemów w tychże regionach, ponieważ ze względu na to, że główne branże są tam takie same, istnieje podobne zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników.

Wzywamy Komisję Europejską i Parlament Europejski do silniejszego wspierania ofert informacyjnych i doradczych związków zawodowych w partnerstwach transgranicznych EURES i konkretnie w EURES-TriRegio oraz zwiększenia budżetu na partnerstwa transgraniczne w nadchodzących latach budżetowych. Wzywamy władze Saksonii, by w ramach wdrażania dyrektywy usługowej same przygotowały lub wspomogły finansowo szczegółowe oferty informacyjne i doradcze.

W celu ochrony pracowników mobilnych i przedsiębiorstw przed dumpingiem i nieuczciwą konkurencją, pilnie potrzebne jest w Niemczech rozszerzenie ustawy o delegowaniu pracowników na wszystkie branże oraz wprowadzenie ustawowej płacy minimalnej w wysokości 8,50 euro. Efektywne kontrole muszą zapewnić przestrzeganie standardów pracy i standardów socjalnych w miejscu wykonywania pracy dla wszystkich pracowników, niezależnie od ich pochodzenia. Do ustaw o zamówieniach publicznych należy dodać klauzule dotyczące przestrzegania układów zbiorowych, płac minimalnych i norm Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Szczególnie wysokie niebezpieczeństwo dumpingu socjalnego istnieje w wypadku transgranicznego zatrudniania pracowników tymczasowych i użyczanych. W celu ochrony takich pracowników i stałych załóg zakładów pracy przed dumpingiem w zakresie warunków pracy i dumpingiem socjalnym, konieczna jest zasada „equal pay“, a przynajmniej szybkie włączenie minimalnych układów zbiorowych w sprawie wynagrodzeń, zawartych przez związki zawodowe zrzeszone w DGB, do ustawy o delegowaniu pracowników, kontrola ich przestrzegania w kraju docelowym oraz wzmocnienie praw rad zakładowych / zakładowych organizacji związkowych do współdecydowania w zakładach użyczających pracowników i korzystających z ich pracy.

Służby zatrudnienia kierujące do pracy za granicą powinny w przypadku pośrednictwa transgranicznego zwrócić szczególną uwagę na przestrzeganie standardów pracy i standardów socjalnych w przedsiębiorstwach docelowych. Kierowanie do pracy, za którą otrzymuje się wynagrodzenie niezgodne z przyjętymi zwyczajami, musi być oczywiście wykluczone.

Koncepcje rozwoju regionalnego powinny doprowadzić do powstania strategii dla pogranicza trzech państw do roku 2020. W tym celu postulujemy powołanie komitetu społeczno-ekonomicznego, złożonego z przedstawicieli rządów, związków zawodowych i pracodawców. Miałby on służyć ciągłemu omawianiu transgranicznych wyzwań i perspektyw rozwoju, ustalaniu konkretnych celów, ewaluacji rezultatów i modyfikowaniu strategii. Można by w ten sposób usunąć istotny niedobór Strategii Lizbońskiej, czyli brak partycypacji (ownership) szczebla regionalnego i partnerów społecznych. Pogranicze Saksonia – Północne Czechy – Dolny Śląsk może wysunąć się na czołowe miejsce w Europie, przyczyniając się na szczeblu lokalnym, na zasadzie partnerstwa społecznego i w wymiarze transgranicznym do konkretnej realizacji strategii „Europa 2020“.

Międzyregionalna strategia „Trójkąt Państw 2020“ powinna leżeć u podstaw instrumentów wsparcia Unii Europejskiej, państw członkowskich i regionów. Instrumenty wsparcia muszą służyć zabezpieczeniu i tworzeniu zatrudnienia w regionie.

Działania Międzyregionalnej Rady Związkowej Łaba-Nysa

- Inicjatywy na rzecz rozwoju strategii dla Trójkąta Państw 2020,
- trójstronna konferencja w sprawie rozwoju Trójkąta Państw 2020,
- wspieranie dialogu społecznego na pograniczu,
- rozwijanie modelowych projektów kształtowania transgranicznego obszaru gospodarki i pracy przez stronę pracowników,
- wzmocnienie aspektów polityki regionalnej w debatach budżetowych UE i krajów,
- współdecydowanie przy ustalaniu kształtu Europejskich Funduszy Strukturalnych po 2013 r.

Liberalizacja usług publicznych

Rządowy kurs na cięcia budżetowe w Polsce, Niemczech i Czechach jeszcze bardziej zaostrzy mizerną sytuację finansową sektora usług komunalnych i będzie sprzyjać liberalizacji usług publicznych. Instytucje państwowego i komunalnego zaopatrzenia bytowego są w coraz większym stopniu wydzielane z sektora publicznego: poczta i telekomunikacja, zakłady komunikacyjne i komunalne, szpitale, służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo etc. Ma to następstwa zarówno dla jakości usług jak też dla warunków pracy i współdecydowania w zakładach.

My jako związki zawodowe uważamy usługi publiczne z przyczyn społecznych i ekonomicznych za nieodzowne i konieczne dla spójności regionów w Europie. Muszą one mieć wysoką jakość, być dostępne i osiągalne finansowo dla wszystkich.

Działania Międzyregionalnej Rady Związkowej Łąba-Nysa

- Wspieranie ogólnoeuropejskich działań Europejskiej Konfederacji Związków Zawodowych,
- wzajemne informowanie o reformach finansowych i polityce społecznej i podatkowej w trzech krajach,
- sektorowy dialog w sprawie prywatyzacji usług publicznych (np. szpitali)

Polityka zatrudnienia

Na pograniczu Saksonia – Północne Czechy – Dolny Śląsk nie udało się zrealizować sformułowanych w Strategii Lizbońskiej celów zwiększenia do 2010 roku wskaźnika zatrudnienia do 70% wśród wszystkich osób w wieku produkcyjnym, 60% wśród kobiet i 50% wśród osób starszych. W tych trzech krajach nasiliła się natomiast tendencja do powstawania niepewnych i źle wynagradzanych stosunków pracy. Przybrały na sile zjawiska pracy tymczasowej i niepewnych form zatrudnienia.

Kryzys finansowy i gospodarczy ujawnił bezbronność pewnych zatrudnionych, takich jak pracownicy tymczasowi i pracownicy mobilni.

To oni pierwsi tracili pracę, co uruchomiło ich wędrówkę z powrotem przez Europę. Zamiast wyciągnąć naukę z kryzysu i zadbać o więcej bezpieczeństwa socjalnego, rządy stawiają na jeszcze więcej elastyczności i mniej bezpieczeństwa socjalnego. Niepewne zatrudnienie i praca tymczasowa odżywiają obecnie na nowo.

Szereg orzeczeń Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości doprowadził do pogorszenia się ochrony pracowników przekraczających granice, ograniczając prawa pracownicze i związkowe oraz odwracając sens dyrektywy o delegowaniu pracowników. Związki zawodowe domagają się skutecznego zobowiązania UE do dbania o postęp społeczny, aby w razie konfliktu podstawowe prawa socjalne miały pierwszeństwo przed swobodami gospodarczymi. Dyrektywa o delegowaniu pracowników musi zgodnie ze swymi pierwotnymi założeniami ponownie stać się standardem minimalnym, respektującym krajowe systemy układów zbiorowych. W odniesieniu do europeizacji rynków pracy strategia Europa 2020 wymaga wyraźnego ukierunkowania społecznego na Europę o sprawiedliwych standardach pracy, zwiększenia bezpieczeństwa pracowników oraz wyznawania zasady pracy dobrej i godnej człowieka.

Związki zawodowe wysuwają na pierwszy plan zasadę miejsca świadczenia pracy zgodnie z zasadą „to samo wynagrodzenie za tę samą pracę w tym samym miejscu” oraz koncepcję „Dobrej Pracy” i „Uczciwej Mobilności” w odniesieniu do swobody przepływu pracowników i świadczenia usług. Konkurencja pomiędzy regionami i przedsiębiorstwami nie może się odbywać kosztem pracowników, powodując spiralę pogarszania się standardów pracy, standardów socjalnych i płacowych. Istniejące standardy muszą dotyczyć wszystkich pracowników, niezależnie od ich pochodzenia.

Po ustanowieniu pełnej swobody przepływu pracowników i świadczenia usług 1 maja 2011 r. znacznie zwiększy się zainteresowanie zatrudnieniem transgranicznym na styku trzech państw. Na pograniczu Saksonia – Północne Czechy – Dolny Śląsk, gdzie bezpośrednio zderzają się ze sobą różnice wynagrodzeń, standardów pracy i standardów socjalnych, kluczowym wyzwaniem jest rozwijanie mobilności pracowników na uczciwych warunkach.